Arie de Koster jr.

Arie de Koster jr. is geboren op 12 juni 1875 in Leiden. Hij was de zoon van Arie de Koster sr. (1841) en Maria Bonneur (1870).

Arie gaat op vijftienjarige leeftijd naar de Hogere Handelschool te Amsterdam en kiest daarna niet voor een functie in het familiebedrijf, maar voor de diplomatieke dienst. Vader Arie verzet zich er niet tegen. In 1894 slaagt Arie jr. voor het examen leerling-consul. Het duurt echter een tijdje voordat er een post vrij komt. In de tussentijd werkt hij een jaar als stagiair bij een Nederlands handelsbedrijf in Roemenië, daarna kort bij zijn vader op de meelfabriek en vervolgens nog enige tijd bij enkele bedrijven in Engeland. Begin 1897 wordt Arie aangesteld als leerling-consul in Londen. Arie is sportief en beoefent meerdere sporten. In deze periode maakt hij fietstochten door Engeland. In 1899 slaagt hij voor het examen vice-consul en gaat deze functie in Penang, Britse Maleisië, vervullen. Weer twee jaar later krijgt hij de leiding over het Consulaat Generaal te Calcutta in het Britse India. Eind 1904 keert hij terug naar Maleisië, waar hij de functie van consul vervult. In 1905 wordt de dertigjarige Arie waarnemend consul-generaal te Singapore. Net als hem het ambt van Nederlands gezant te Buenos Aires is aangeboden, wordt hij in 1906 - na de dood van zijn broer Dolf - door zijn vader teruggeroepen om in het familiebedrijf te komen werken. Arie jr. heeft zijn diplomatieke carrière als de gelukkigste periode van zijn leven beschouwd, maar hij beschouwde het als zijn normale plicht om terug naar Leiden te keren.

Arie jr. is in 1909 getrouwd met Johanna Adriana Sijthoff. Ze krijgen drie kinderen: Arie Donald (1911-1980), roepnaam Don, Henri Johan (1914-1992), roepnaam Hans, en Margherita Johanna Adriana (1918-2010). Het gezin vestigt zich in eerste instantie op het Noordeindeplein en verhuist later naar de Witte Singel.

Arie zet zich volledig voor de Meelfabriek in en zal ook 40 jaar deel uitmaken van het bestuur van de Nederlandse Vereniging van Meelfabrikanten, waarvan 38 jaar als voorzitter. Al snel is hij een vooraanstaand persoon binnen de nationale maal- en bakkerijnijverheid. Arie jr. is hoffelijk in de omgang, maar zonder direct het achterste van zijn tong te laten zien. “Een deftig heer, maar toch tegemoetkomend, zodat men zich spoedig op zijn gemak voelde”. Tot op hoge leeftijd gaat hij op de fiets naar de fabriek in plaats van per auto: niet uit zuinigheid, maar sportiviteit drijft hem hiertoe.

In de Eerste Wereldoorlog (1914 – 1918) bewijst Arie ons land grote diensten. Zijn diplomatieke ervaring en de opgedane contacten komen daarbij zeer goed van pas.

Zijn schoonvader Sijthoff is oprichter van uitgeverij Sijthoff en onder meer uitgever van het Leidsch Dagblad. Als hij in 1917 overlijdt, wordt Arie mede-eigenaar en president-commissaris van dit dagblad.

Arie is maatschappelijk actief. Hij is commissaris van de Leidse Spaarbank, voorzitter van de Vereniging tot bevordering van het Vreemdelingenverkeer en bestuurslid van diverse

organisaties: de Leidse Vereeniging van Industriëlen, het Leidse Volkshuis, de Stichting Leids Studiefonds, de Leidse Schouwburg, de Leidse Padvinders, de Nederlandse Maatschappij van Nijverheid en Handel, de Kamer van Koophandel en de Commissie van Oppertoezicht en Beheer van de Kweekschool voor de Zeevaart. Ook is hij lid van de Provinciale Staten van Zuid-Holland.

In 1939 heeft Arie zijn positie als directeur van de meelfabriek De Sleutels v/h A. de Koster overgedragen aan zijn zoon Henri. De meelfabriek was een belangrijke schakel in de voedselproductie en Henri was weinig coöperatief aan de uitvoering van bepaalde maatregelen van de bezetter. Arie speelde een belangrijke rol bij de distributie van meel en brood in de oorlogsjaren. Men zegt wel dat het ministerie in Leiden de nationale broodvoorziening regelde. De Nederlandse regering heeft hem, nadat hij in 1935 Officier in de Orde van Oranje Nassau werd, hiervoor in 1949 benoemd tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw. Ook in zijn diplomatieke carrière heeft hij diverse buitenlandse onderscheidingen gekregen.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog moet zijn krant vanaf oktober 1941, onder druk van de bezetter, politieke commentaren opnemen van het Departement van Volksvoorlichting, Kunsten en Wetenschappen. Na het gedwongen ontslag van hoofdredacteur B.W. Menkhorst weigerden de directie en de Commissarissen een NSB-hoofdredacteur te accepteren. Daarop kreeg de krant met ingang van 1 januari 1944 een verschijningsverbod. De abonnees kregen vanaf die datum het Dagblad voor Leiden en omstreken in de bus.

De dag- en nachtrapporten de Leidse politie van 4 en 8 november 1943 beschrijven de ontruiming van het huis van Arie en Johanna de Koster-Sijthoff. De woning was in beslag genomen door de Wehrmacht. Het was hoogstwaarschijnlijk een vorm van pesterij, iets wat in 1943 en 1944 nogal eens voorkwam. In mei 1943 blijkt de Ortskommandant Zöller in het huis te wonen. Mogelijk is hij in november weer vertrokken.

In mei 1943 financierde De Koster de aankoop van de woning van buurvrouw Rachel Cosman-Mende da Costa door haar buurman Emile Gobée. Het pand stond onder beheer van het ANBO, dat veel onroerende zaken van Joodse eigenaren verkocht aan hoofdzakelijk collaborateurs. Gobée en De Koster hadden blijkbaar de intentie om het pand min of meer veilig te stellen. Na de oorlog kreeg de enig overlevende van de familie Cosman het eigendom weer terug.

Over de verdere activiteiten van Arie de Koster in de oorlogsjaren is weinig bekend. Misschien dat de in beslag van zijn huis ermee te maken had dat hij als directie van het dagblad te weinig coöperatief was bij het publiceren van Duitsgezinde artikelen. Het kan ook te maken hebben met het tegenwerken van de bezetter door de Meelfabriek.

Na de oorlog wordt het Leidsch Dagblad weer uitgegeven en Arie blijft betrokken tot zijn dood.

Op 14 november 1956 overlijdt Arie op 81-jarige leeftijd in Leiden. Hij wordt begraven bij het ‘Groene Kerkje’ in Oegstgeest.

Meer informatie

De Koster.pdf (begraafplaatsgroenesteeg.nl)
De Koster-Sijthoff, Arie en Johanna - Leiden4045.nl
Leidsch Dagblad - Leiden4045.nl
Kanselarij der Nederlandse Orden: Index gedecoreerden | Nationaal Archief
Jaarboekje 1957 (oudleiden.nl)
De brief van oom Kees onthulde hoe Joods vastgoed uit handen van de Duitsers bleef | KRO-NCRV

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op http://vrijheid.scouting.nl voor meer informatie en alle andere verhalen.